

СЕКЦІЯ № 4
СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СІМ'Ї І МОЛОДІ

УДК 364.2

Андрейченко М. Є.

група 5285м, Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова (Миколаїв), mari.shinkareva@gmail.com

Трибулькевич К. Г.

д-р пед. наук, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
(Миколаїв), tribulkevich@gmail.com

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СІМ'Ї І МОЛОДІ

У статті розглянуто проблеми становлення, формування і розвитку сучасної молоді. Виявлено проблемні аспекти становлення молодого сім'ї: зміна загальносуспільних відносин, поява нових цінностей.

Ключові слова: становлення молодого сім'ї, подружжя, суспільство, молодь, сімейна адаптація, проблеми сім'ї.

The article examines problems in the development, shaping, becoming of modern youth. The problematic aspects of the formation of a young family characterized by changes in social relations and the emergence of new values are revealed, therefore, there is a need to study the problems of youth, the peculiarities of preparing the younger generation for the creation of a family, in order to prevent unpleasant situations in the future and improve ways of resolving domestic conflicts.

Key words: formation of a young family, marriage, society, youth, family adaptation, family problems.

Актуальність дослідження проблеми. Одним із головних показників розвитку суспільства є соціальне самопочуття молоді. Задля того, щоб формування молоді відбувалося одночасно з усіма суспільними процесами, потрібно визначити її роль і місце в суспільстві, з'ясувати її проблеми. Традиційні, найбільш розповсюдженні проблеми молоді – дружба, кохання,

пошуки себе в цьому світі, пізнання сенсу життя, створення сім'ї. Вирішення проблем залежить від факторів соціального життя. Не менш актуальними є здоров'я, освіта молоді, спілкування її з дорослими й однолітками. Вивчаючи молодіжні проблеми, неможливо обійтися простим констатуванням позитивних чи тривожних фактів життєдіяльності молодих людей, потрібен глибокий системний аналіз буття молоді. У наш час актуальним є питання постійного скорочення чисельності молоді щодо всього населення. В Україні за останні десять років її кількість знизилася з 22 до 20%. За всіма прогнозами, ця тенденція триватиме і надалі.

Молодь – це соціально-демографічна група, що проходить період становлення соціального статусу, адаптації до дорослого світу. Під час цього людина переживає важливий етап сімейної і позасімейної соціалізації, процес становлення особистості, засвоєння цінностей, норм, установок зразків поведінки, прийнятих у даному суспільстві. Згідно Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», молодь – громадяни України віком від 14 до 35 років. Вивченням потреб молоді займається наука соціологія молоді.

Сім'я – це перш за все відповідальність, дані визначення характеризують її як взаємну гармонійну ідилію відносин, однак реальність свідчить про те, що інколи цей гармонійний потік енергії (за допомогою багатьох чинників) порушується, в результаті чого між учасниками сімейних відносин виникають непорозуміння, конфлікти. Дане явище потребує значної уваги для його вирішення й запобігання тому, що сім'я, як соціальний інститут, певним чином впливає і на розвиток держави в цілому. Дану тему у своїх працях досліджували такі науковці, як: А. І. Антонов, Ю. Е. Альошина, Т. В. Буленко, С. В. Кратохвил та інші.

Мета статті: вивчити проблеми молоді, її соціальне становлення, участь у суспільному житті; з'ясувати, які ж саме проблеми турбують українські сім'ї, що призводить до краху сімейних стосунків та намагатимемось дати поради, як цьому запобігти.

Передусім під соціальним становленням молоді розуміють кількісні та якісні зміни цієї демографічної групи у процесі її становлення як суб'єкта соціального розвитку.

Проблеми, що виникають у процесі соціалізації молоді, науковці поділяють на 2 групи.

1. Соціальні молодіжні проблеми: визначення ролі та місця молоді у сучасному суспільстві; формування ціннісних орієнтацій молодих людей та їх моральних пріоритетів; становище на ринку праці; забезпечення молоді певного освітнього рівня; політичні орієнтації та електоральна поведінка молоді.

2. Особистісні проблеми молоді: пошуки сенсу життя; професійне самовизначення; кохання; створення власної сім'ї; взаємостосунки з однолітками та дорослими; здоров'я молодих людей.

Процес соціального становлення молоді сьогодні досліджується у різноманітних сферах її життєдіяльності: сім'ї, навчанні, праці, неформальних та формальних організаціях, під час дозвілля. Результати цих досліджень дають змогу стверджувати, що процес соціалізації молоді характеризується загостренням молодіжних проблем, про що свідчать:

- втрата ідеалів, життєвого оптимізму;
- посилення стану тривожності серед молоді, пов'язаному з наданням рівня та якості життя у суспільстві;
- нерівні можливості в одержанні освіти;
- збільшення чисельності молоді серед безробітних;
- значна економічна залежність від батьків;
- кризові явища у шлюбно-сімейних стосунках (високий рівень розлучень, сімейних конфліктів, обмежені можливості для поліпшення житлових умов);
- низький рівень загальної культури молодих людей;
- незадовільний стан здоров'я;
- зростання рівня соціальних відхилень (злочинності, пияцтва, наркоманії, проституції).

На подолання цих проблем молоді спрямована державна молодіжна політика – системна діяльність держави щодо конкретної особистості, молоді, молодіжного руху, що здійснюється в законодавчій, виконавчій і судовій сферах. Вона ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах суспільства.

Головні напрями державної молодіжної політики в Україні:

- розвиток і захист інтелектуального потенціалу молоді, поліпшення умов і створення гарантій для отримання молоддю освіти, спеціальної професійної підготовки та перепідготовки;
- забезпечення зайнятості молоді, її правового захисту з урахуванням економічних інтересів, професійних і соціальних можливостей суспільства;
- створення умов для безпосередньої участі молоді у відродженні та розвитку духовних і культурних цінностей українського народу, охороні та відтворенні навколишнього природного середовища;
- формування у молоді почуття національної гордості, патріотизму, готовності захищати суверенітет України;
- охорона здоров'я молоді, формування у неї глибокої потреби в духовному і фізичному розвитку.

Державна молодіжна політика в Україні щодо освіти, соціально-політичної та економічної галузей, розвитку духовного, культурного, фізичного потенціалу молоді та функціонування молодіжних організацій визначається законодавством України.

Також можна назвати і такі проблеми, як: ускладнення сімейної адаптації молодого подружжя внаслідок неадекватних дошлюбних очікувань, завищених вимог до партнера; порушення механізму адаптації сім'ї до динамічних процесів у суспільстві.

Важливою проблемою сім'ї є її матеріальне забезпечення – загальний рівень життя, в який входить і рівень заробітної плати, і забезпеченість товарами широкого вжитку, благоустрій побуту, організація вільного часу

тощо. Зрозуміло, що проблема матеріальної забезпеченості сім'ї не єдина для нормального її функціонування, але це той фундамент, який дає змогу кожній сім'ї отримати все необхідне для усіх її членів і, перш за все, для дітей.

На жаль одне матеріальне забезпечення сімей не може зберегти їх цілісність. Відомо, що в часи лихоліть і пов'язаним з ними падінням рівня матеріальної забезпеченості сім'ї стають ще більш згуртованими і, навпаки, з ростом добробуту збільшується відсоток зруйнованих сімей. Яскравим прикладом цього можуть бути США, де, не дивлячись на один з самих високих рівнів життя, маємо один із найвищих відсотків розірвання шлюбів.

Адекватно оцінивши ситуацію, що склалась: постає питання про розробку термінових заходів по наданню допомоги сім'ї у всіх її напрямках. Із боку держави повинні передбачатися певні заходи, і не лише економічного і соціального спрямування, але і створення служб психологічної допомоги сім'ям.

Сьогодні здійснюються фундаментальні дослідження сім'ї в Україні. Зросла кількість установ та організацій, що займаються проблемами сім'ї на державному рівні. Серед них слід назвати: Центри соціальних служб для молоді, відділи сім'ї та молоді, Служба у справах неповнолітніх. А також недержавні фонди та організації – Спілка захисту сім'ї та особистості, Центр екології сім'ї та ін. Вагомий внесок у сферу практичної допомоги сім'ї дають психологічні та соціально-психологічні дослідження проблем сім'ї, які проводяться Державним інститутом проблем сім'ї та молоді, Інститутом психології АПН України, Інститутом соціальної і політичної психології АПН України, Інститутом проблем виховання АПН України.

Отже, існує велика кількість проблем, які необхідно вирішувати. Для цього необхідна ефективна державна політика щодо розвитку сім'ї, цілеспрямована діяльність центрів і служб, які займаються проблемами сім'ї, доброзичливі стосунки між людьми, повага та любов.

Список використаних джерел

1. Алёшина Ю. Е. Цикл развития семьи: исследования и проблемы / Ю. Е. Алёшина // Вестник МГУ. Психология. – 2004. – № 2. – С. 60–72.

2. Буленко Т. В. Соціально-психологічні основи функціонування сучасної сім'ї / Т. Буленко. – К., 2005. – С. 52–53.
3. Кузьменко О. А. Соціальне становлення особистості в умовах відкритої соціально-педагогічної системи: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. / О. Кузьменко. – Київ, 1998. – С. 18.
4. Капська А. Й. Соціальна педагогіка : підручник / А. Капська. – К., 2003. – С. 266–267.
5. Лисовский В. И. Социология молодежи / В. Лисовский – СПб., 1996.